

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

GeoRef® na CD-ROM-u

Alisa Martek

Knjižnica Instituta za geološka istraživanja
Sachsova 2
10000 Zagreb
amartek@igi.hr

Uvod

Američki Geološki Institut je 1996. godine napravio GeoRef sa željom da omogući pristup svoj literaturi iz geoznanosti svijeta. GeoRef je najpobornija baza podataka na području geoznanosti i raste godišnjim prosjekom od 70000 referencija (79797 u 2000. godini). Baza podataka sadrži preko 2,2 milijuna referencija časopisa, članaka, knjiga, kongresnog materijala, izvještaja i disertacija iz geoznanosti.

Pristupiti bazi može se na više načina. Pretraživanjem interneta, online, na GeoRefom CD-u ili u tiskanoj verziji kao "Bibliography and Indeks of Geology".

Knjižnica Instituta za geološka istraživanja ima GeoRef CD-ROM-ove koji se mogu pretraživati u knjižnici, na korisničkom računalu. Postoji sedam CD-ROM-ova. Svaki CD pokriva određene godine. CD 1: 1785.-1974., CD 2: 1975.-1984., CD 3: 1985.-1992., CD 4: 1993.-1996., CD 5: 1997.-2002., te Silver Platter 2001. Resource CD na kojem se nalazi baza podataka WinSPIRS v. 4.01 na kojoj se pretražuju CD-ovi s podacima. CD 5 se ažurira svaka četiri mjeseca, kada na adresu Instituta dolazi novi CD 5.

WinSPIRS

WinSPIRS se može instalirati na jednom računalu, kao *single user*, kao što je to slučaj u Knjižnici Instituta za geološka istraživanja, ili kao mrežna instalacija, kao *multiple users*. Cijena godišnje pretplate se razlikuje instalira li se baza na jednom računalu ili kao mrežna verzija.

WinSPIRS nudi strategije i alate za lakše i učinkovitije pretraživanje baze GeoRef.

Strategije su:

"Lateral Searching" – mogu se označiti termini iz prikazanih zapisa i zatim ih tražiti izravno, bez potrebe ponovnog upisivanja. To se zove lateralno pretraživanje.

"Saving Search Histories" – već pretraživani pojmovi mogu se spremiti na disketu ili na *hard drive* za kasnije korištenje.

"Searching in All Free Text Fields" – najbazičnija tehnika pretraživanja je pretraživanje po riječi ili frazi u svim poljima slobodnog teksta, u onima koji nisu bili označeni posebno.

Alati su:

Indeks u WinSPIRS-u pruža indekse za različita polja u svakoj bazi podataka. Indeks se može koristiti da se odaberu termini za pretraživanja u svakom od ovih indeksa.

Neka polja u bazi podataka su ograničena polja, koja su specijalno indeksirana polja s nekoliko mogućih vrijednosti. Ona nam dopuštaju da ograničimo pretraživanje na zapis s određenim karakteristikama, kao što su tip publikacije ili jezik teksta.

Ograničena polja se mogu pretraživati u polju Search.

U WinSPIRS-u se mogu koristiti operatori koji dopuštaju kreiranje složenih zahtjeva za pretraživanje.

and Nalazi zapise koji sadrže oba izraza.

in Nalazi zapise koji sadrže izraz u specijalnom polju.

near Nalazi zapise koji sadrže oba izraza u istoj rečenici.

not Nalazi zapise koji sadrže jedan izraz ali ne i drugi.

or Nalazi zapise koji sadrže samo jedan ili oba izraza.

with Nalazi zapise koji sadrže oba izraza u istom polju.

Suggestions u WinSPIRS-u pruža listu izraza koji se odnose na izraz koji pretražujete. Izrazi su uzeti iz kontroliranog rječnika baze podataka i pokazuju se u prozoru iz kojeg se mogu vidjeti njihova objašnjenja ili se može pretraživati po njima.

Mnoge baze podataka imaju tezaursus, listu kontroliranog rječnika koji se koristi za standardiziranje indeksa u bazi podataka. To vam omogućuje da označite sinonime, izraze koji se odnose na pretraživani izraz ili izraze za koje smo se odlučili, i također da vidimo opise izraza. I, ako je tezaursus u bazi podataka uređen hijerarhijski, mogu se izabrati širi odnosno specifičniji izrazi za pretraživanje.

Truncation simbol (*) se može koristiti u polju Search. On nadomješta sve znakove do kraja riječi, npr. cat* nadomješta catatonic, catatonia, category, catch, etc.

Jedna ili više *wildcards* mogu se koristiti u polju Search. Svaki *wildcard* nadomješta samo jedan znak.

Korištenje GeoRefa

Umetanjem CD-a sa željenom godinom te pokretanjem programa WinSPIRS pokazuje se ekran s dostupnim bazama podataka (slika 1).

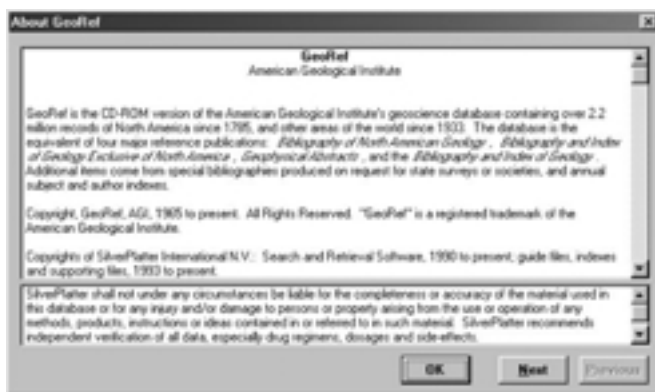
Nakon potvrde željene baze dolazi se do ekrana s informacijama o bazi podataka GeoRef (slika 2).

Nakon klika na tipku OK ulazi se u bazu podataka.

Na alatnoj traci vidi se mogućnost dvojakog načina pretraživanja: Searches i Index (slika 3).

Slika 1 – Dostupne baze podataka

Slika 2 – O GeoRef bazi podataka

Slika 3 – Alatna traka

Opcija Index

Odabirom opcije Index dobije se popis indeksnih pojmova (slika 4) koji se mogu pregledavati pomicanjem gore dolje po indeksu pojmova ili upisivanjem željenog pojma. Nakon odabira željenog pojma klikom na tipku Show pokazuju se željeni rezultati.

Slika 4 – Index opcija pretraživanja

Opcija Search

Upisivanjem ključnih riječi u prozor Search, dobije se prozor Search History (slika 5). Kako je već spomenuto u poglavlju o samom programu WinSPIRS, da se reducira broj pronađenih zapisa, mogu se koristiti booleovi operatori te simboli *truncation* i *wildcard*.

Slika 5 – Search History

Kada smo dobili rezultate pretraživanja, bilo iz indeksa bilo iz pretraživanja pomoću ključnih riječi, možemo birati broj prikazanih polja. *Brief fields* (slika 6) nudi samo naslov, autore, izvor, urednika, ključne riječi, izdavača, godinu izdanja i broj u bazi GeoRef, dok postoji mogućnost i prikaza svih polja (*All fields* – slika 7) jezik publikacije, abstrakt, proširene ključne riječi, ima li ilustracija, slika, grafova te ISBN ili ISSN.

Slika 6 – Brief fields

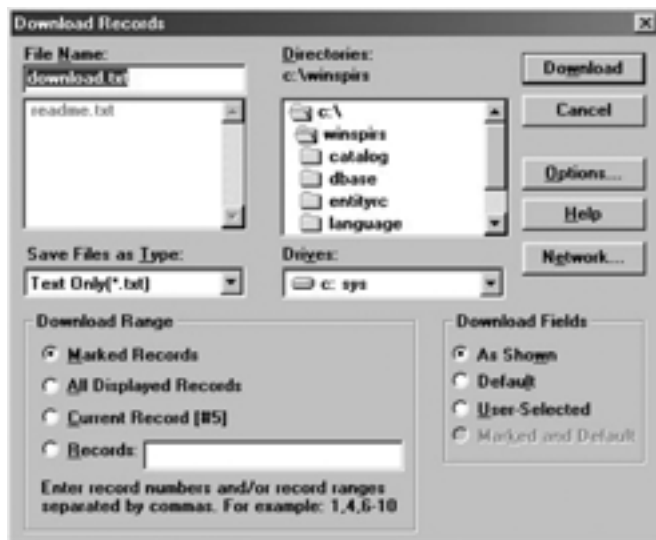
Slika 7 – All fields

Spremanje rezultata pretraživanja

Odabirom željenih referencija dvije su mogućnosti spremanja rezultata pretraživanja. Učitavanje zapisa i ispis na printeru.

Učitavanje zapisa

Zapisi se učitavaju u tekst-formatu (.txt) i mogu se učitati ili na disketu ili lokalno na *hard disk* (slika 8). Program nudi File Name download.txt koji se može promijeniti u bilo koje drugo željeno ime. Učitati se mogu označeni zapisi, svi prikazani zapisi, tekući zapisi (do 5) ili određeni zapisi.

Slika 8 – Učitavanje podataka

Ispis na pisaču

Kod ispisa se također mogu birati način ispisa zapisa: označeni zapisi, svi prikazani zapisi, tekući zapisi (do 5) ili određeni zapisi (slika 9).

Slika 9 – Ispis podataka

Zaključak

GeoRef je vrlo opsežna bibliografska baza s područja geoznanosti. Pretraživanje je lako i upotrebom boolovih operatora, te se korištenjem *truncation* i *wildcarda* može smanjiti broj dobivenih zapisa. GeoRef također nudi i mogućnost Document Delivery Service, uz nadoplatu i dobivanje traženog separata ili karte. Ako se koristi normalan način, dokument se dobiva u roku od dva tjedna, a postoji i žuran način, gdje se u roku od 24 sata šalje traženi separat.